

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ขอรื้อข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกัน
และปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๒๐๒/๖๑๙๐ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายปกครองและตำรวจชั้นผู้ใหญ่เข้าร่วมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้อำนาจในการตรวจค้นสถานที่นั้นเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๒๓๘ จะมีข้อยกเว้นให้กระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ หรือการค้นมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล แต่พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้ระบุบทบัญญัติยกเว้นรัฐธรรมนูญในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงน่าจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และการมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวปรากฏว่ากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่มีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่และไม่มียกเว้นใดตามกฎหมายนี้ที่กำหนดให้ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะปฏิบัติงานเหมือนกับกฎหมายยาเสพติดที่มีการกำหนดไว้

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้พิจารณาข้อสังเกตของกระทรวงมหาดไทยแล้ว มีความเห็นว่า

๑. อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจตัว ตรวจค้นสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำและกักตัวหญิงหรือเด็ก เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่หญิงหรือเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กในเรื่องอาหาร ที่พัก และการส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติข้อยกเว้นให้สามารถจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้

โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นไว้ เพราะขณะที่พระราชบัญญัตินี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังไม่ได้ประกาศใช้ จึงไม่สามารถนำหลักการในบทบัญญัติมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาประกอบในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ จึงเห็นว่าการที่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒. การมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น แม้พระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่และพร้อมที่จะแสดงบัตรด้วยในขณะปฏิบัติงานและไม่มีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติใดของกฎหมายที่บัญญัติห้ามไม่ให้มีการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้และการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ถือเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ประกอบกับเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการออกบัตรนี้ เห็นได้ว่า เป็นไปเพื่อแสดงสถานะของการเป็นข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และเมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จะเกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มิฉะนั้นแล้วบุคคลภายนอกไม่สามารถรู้ได้ว่าข้าราชการผู้ใดบ้างที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจนำไปใช้เพื่อการอื่นนอกจากการตามพระราชบัญญัตินี้ จึงเห็นว่า การออกบัตรประจำตัวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถกระทำได้ไม่ขัดกับกฎหมายแต่อย่างใด

เมื่อกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นในข้อกฎหมายไม่ตรงกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นดังกล่าวจะมีผลต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นไว้ เนื่องจากขณะที่พระราชบัญญัตินี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังไม่ได้ประกาศใช้ จึงไม่สามารถนำหลักการในบทบัญญัติมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาประกอบในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้จะขัดต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องการจำกัดสิทธิและ

เสรีภาพของบุคคลหรือไม่ และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ อย่างไร

๒. การมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ปรากฏข้อกำหนดหรือบทบัญญัติใดในเรื่องการมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่และการแสดงบัตรในขณะปฏิบัติงาน ฉะนั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้จะสามารถออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกบัตรดังกล่าวได้หรือไม่ และการที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไปแล้ว มีผลทางกฎหมายอย่างไร จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้ว ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ก่อนที่จะมีการปฏิรูประบบราชการไม่เคยมีการออกบัตรประจำตัวให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากขณะนั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่พัก การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น แต่ปัจจุบันได้มีการโอนอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่มาให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการทั้งหมด และขณะนี้ได้มีการออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปบางส่วนแล้ว โดยมีได้ทำเป็นกฎหมาย หากแต่ทำเป็นบันทึกข้อความเสนอผู้บังคับบัญชาตามสายงาน เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เท่านั้น และยังมีบัตรประจำตัวอีกจำนวนหนึ่งที่ชะลอการดำเนินการเพื่อรอผลการหารือกฎหมายในเรื่องนี้อยู่ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่มีปัญหาขัดข้องแต่ประการใด ส่วนกระทรวงมหาดไทยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่และการแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่สามารถออกได้ แต่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เห็นว่าการออกบัตรดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการแสดงตนในขณะปฏิบัติหน้าที่ จึงน่าจะกระทำได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่งที่ว่า การที่มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นไว้ จะมีผลให้พระราชบัญญัตินี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ตามที่มาตรา ๒๙^๑ วรรคสองของรัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ โดยกำหนดให้กฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายด้วยนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ จะมีได้ระบุบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้ด้วยก็ตาม แต่ก็ได้ตราขึ้นโดยชอบด้วยกระบวนการทางนิติบัญญัติได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาก่อนที่รัฐธรรมนูญจะมีผลใช้บังคับ และเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลบังคับแล้ววุฒิสภาได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๗๕ (๓)^๒ ของรัฐธรรมนูญ ต่อมาสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา มีการดำเนินการตามมาตรา ๙๓^๓ และประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ตราขึ้นโดยชอบด้วยกระบวนการทางนิติบัญญัติดังที่กล่าวมา ประกอบกับกฎหมายฉบับนี้มิได้มีบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงยังคงใช้บังคับต่อไปโดยไม่ต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญอีก

^๑ มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

^๒ มาตรา ๑๗๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๐ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่แก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาดังบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๓ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๙๓ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ประเด็นที่สองที่ว่า การออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยไม่มีข้อกำหนดหรือบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้จะสามารถกระทำได้หรือไม่ และการที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไปแล้ว มีผลทางกฎหมายอย่างไร จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการบางประการอันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ เช่น การตรวจตัวหญิงหรือเด็กผู้เสียหาย การตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ^๕ การกักตัวหญิงหรือเด็กซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหาย^๖ ซึ่งในการใช้อำนาจดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องแสดงตนเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบว่าเป็นพนักงาน

^๔ มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

^๕ มาตรา ๙ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา ๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน

(๒) ตรวจตัวหญิงหรือเด็กที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา ๕ แต่ถ้าผู้เสียหายเป็นหญิงหรือเด็กหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

(๓) ตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ แต่การตรวจค้นสถานที่ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการทันทีหญิงหรือเด็กนั้นอาจถูกใช้กำลังประทุษร้าย หรือผู้กระทำความผิดจะทำการโยกย้ายหรือซ่อนเร้นหญิงหรือเด็กนั้นเสียก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจค้นสถานที่ในเวลากลางวันก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ที่อธิบดีกรมตำรวจมอบหมายสำหรับในเขตกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับในเขตจังหวัดอื่น

^๖ มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุในมาตรา ๕ หรือเพื่อช่วยเหลือหญิงหรือเด็กซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวหญิงหรือเด็กเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐาน แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินครึ่งชั่วโมง ในกรณีมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เวลาเกินนั้น เมื่อได้จัดแจ้งการกักตัวไว้ในรายงานแล้ว ให้กักตัวหญิงหรือเด็กไว้ได้ไม่เกินสี่ชั่วโมง แต่ต้องแจ้งให้อธิบดีกรมตำรวจสำหรับในเขตกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในเขตจังหวัดอื่นทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นจะกักตัวหญิงหรือเด็กไว้เกินสี่ชั่วโมงแต่ไม่เกินสิบวันก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน แล้วแต่กรณี

การกักตัวหญิงหรือเด็กตามมาตรานี้ ต้องจัดให้หญิงหรือเด็กนั้นอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่งมิใช่ห้องขังหรือสถานคุมขัง

การจัดให้มีรายงาน การจัดแจ้ง และการอนุมัติ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อหญิงหรือเด็กได้เบิกความต่อศาลตามความในมาตรา ๑๒ แล้ว ให้ถือว่าเหตุในการกักตัวหญิงหรือเด็กนั้นสิ้นสุดลง

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ การแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบนาม ฐานะ และตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่และถือเป็นวิธีการแสดงความบริสุทธิ์ประการหนึ่งด้วย ตามนัยคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙ ในเรื่องเสร็จที่ ๖๗๘/๒๕๕๐^๗ การมีบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเป็นประโยชน์ต่อการแสดงตนของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ มิใช่การกระทำอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และถือได้ว่าเป็นการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายของรัฐมนตรีผู้รักษากฎการ ดังนั้น รัฐมนตรีผู้รักษากฎการจึงชอบที่จะออกบัตรประจำตัวให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

สำหรับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้ออกไปแล้วนั้น เมื่อได้ออกโดยรัฐมนตรีผู้มีอำนาจและไม่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย บัตรประจำตัวที่ออกไปแล้วจึงไม่เสียไป และโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕^๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีผู้รักษากฎการสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการออกบัตรประจำตัว และแบบของบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๗

^๗ บันทึก เรื่อง อำนาจค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๔ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ ถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น